

NO SĒRIJAS "KAJA STĀSTS"/PHOTO FROM THE SERIES "KAY'S STORY"

GUNDA BALODE

Un te nu sākas mūsu stāsts. Kaja stāsts. Mans vārds ir Kajs. Stāsts ir par mani. Bet nu, Gerda, stāsti, kā tu izglābi Kaju.

And here our story begins. Kay's story. My name is Kay. The story is about me. And now, Gerda, tell us how you saved Kay.

EVELĪNA DEIČMANE

Kādam būtu jābūt iemeslam, lai mēs justos laimīgi? Un vai tas ir iespējams?

Kāda ir cilvēka atkarība no lietām un citiem faktoriem. Vai var būt laimīgs neatkarīgi no apstākļiem, neklūstot par idiotu?

Šī darba galvenie varoņi ir precēts pāris savos labākajos gados, brokastojot saulainā rītā brīnišķīgā garastāvoklī. Ir redzams, ka šī situācija ir laimes pārpilna.

Vienīgais, kā tur trūkst, ir atbilde uz jautājumu, kāpēc viņi ir tik apmierināti.

What should be the reason for feeling happy? And is it possible?

What is the level of dependence of a man on things and other factors? Is it possible to be happy regardless conditions, not becoming an idiot?

The heroes of this work are a married couple in their best age. They are having a breakfast in a sunny morning and are in high spirits. It is evident that the situation is full of happiness.

The only thing that's missing is an answer to the question why are they so happy.

KĀ MAKSĀ ŠIS SMAIDS/HOW MUCH DOES THIS SMILE COST

DACE DŽERIŅA

Telpa ir lietu kārtības vērošanas un uztveres forma, kas balstās mūsu empīriskajā pieredzē. Tā nosaka, ka katrai lietai telpā ir savs noteikts stāvoklis attiecībā pret citām.

Mēs pazīstam jēdzienus – attālums, garums, pa labi, pa kreisi, augsts, zems, kustīgs, statisks utt. Mani interesē jēdziens "stabilitāte".

Stabilitāte ir stāvokļa, īpašību, raksturlielumu nemainība, noturība. Stabilitāte – dinamisku sistēmu spēja tiekties uz līdzsvara stāvokli neatkarīgi no sākumnosacījumu vērtībām.

Kas notiek, ja stabila lieta kļūst nestabila?

Vai novirze stabilitātē izraisa novirzi tajā, kā mēs sajutam vai uztveram lietu?

Mūsu subjektīvās attiecības ar telpu veidojas ar jutek-

NOVIRZE/DEVIATION

liskās uztveres starpniecību.

Psihes kontaktos ar telpu piedalās maņu orgāni, vestibulārais aparāts un kopumā viss ķermenis.

Apmētot kūleni, man vienmēr šūpojas horizonts.

Un zūd stabilās lietas, pie kā pieķerties.

Darba ideja: padarīt nestabilu mūsu uztverē stabilu lietu – horizontu jeb telpas sienu.

Mana darba mērķis ir panākt netveramu, sajūtās balstītu nestabilitātes efektu, kas varētu kalpot kā iegansts domu un iztēles iekustināšanai.

Objekts ir abstrakta telpa – koridors, kurā galvenais atskaites punkts ir imitēta ķieģeļu siena, kura viegli svārstās. Horizonta jeb telpas stabilitāte tiek nojaukta, mehāniski iekustinot sienu. Ar redzes un vestibulārā aparāta palīdzību, kustība telpā iedarbojas uz skatītāja līdzsvara izjūtu. Izmaiņas sajūtās provocē novirzi cilvēka uztverē, domāšanā.

Space is a form of observation and perception of the order of things based on our empirical experience. It determines that each thing in a space has its specific situation in relation to others.

We know the concepts of distance, length, on the left, on the right, high, low, moving, still and so on. I'm interested in the notion of stability.

Stability is the invariability and persistence of a situation's properties and characteristic dimensions. Stability is the propensity of dynamic systems to find equilibrium independently of the values of the preconditions.

What happens if something stable becomes unstable? Does a deviation in stability cause a deviation in how we sense or perceive a thing?

Our subjective relationships with a space are formed through the intermediary of perception.

Organs of sense, vestibular apparatus and the body as a whole participate in the psyche's contact with the space.

The horizon always wobbles when I do a somersault. There are no longer any stable things to hold on to. The idea of the work is to destabilise what we perceive to be stable – the horizon or a wall. The aim of the work is to achieve an intangible effect of instability based on feelings. This could serve as a catalyst for setting thoughts and imagination in motion.

The object is an abstract space, a corridor whose main point of reference is an imitation brick wall that gently sways. The horizon and the stability of the space is disrupted by mechanically setting the wall in motion. With the help of vision and the vestibular apparatus, the movement in the space affects the viewer's sense of balance. Changes in sensations provoke a deviation in the person's perception and thinking.

FAMOUS FIVE

Mūžīgi skaistais nemitīgi atmirdz pasaulē, padarot dažas lietas (parādības) īpašas. Kā īss zibsnis tas parādās un netverams pagaist.

Kopš seniem laikiem cilvēki mēģina notvert šo īpašo skaistumu, bet galu galā ir sanākušas tikai skaistuma imitācijas, dažkārt tik meistarīgas, ka tajās sāk sarežģēt un sadzirdēt mūžīgi skaisto. Bet mūžīgi skaistais nevar parādīties citādāk kā tikai kā mūžīgi skaistais, tas nepakļaujas satveršanai. Tomēr visbiežāk cilvēku piepūles augļi ir pagaisušā skaistuma iekonservēts atveids. Lai satvertu un noturētu zūdošo skaistumu, mūsdienu alķīmiķi izmanto dažādus sintētiskus līdzekļus – konservantus, uzlabotājus, atjauninātājus, skais-tinātājus, vitamīnus:

CoQ10; DEA; TEA; MEA; DMDM Hydantoin; Di-hydrogenated Tallow; Benzylmoniumchloride; SM2135; BG6ORQ; FA55RSI; BERO/MM3; WE7OR; ISP; EM-50; IPM-100; IPIS; IN50VS; PM9H40VS; BEBO/MM3; CI 77491, CI 77492, CI 77499 Polyglyceryl-2 Dipolyhydroxyste-arate; CI 77019, butylated hydroxythaluene; BNPD; Dihydroxyacetone; ethylene diamine tetrea-cetic acid; Hydroxypropyl methylcellulose; Laneth-10 acetate; laureth-23; PABA; Neopentyl glycol dicap-rylate/dicaprate; Nenoxyol-10; Octoxynol -1; Oc-tyl methoxycinnamate; Oxybenzone; PEG-5; PEG-8; PEG; PEG-7; PEG-40 ; PEG-100; Polysorbate 20; Potassium hydrox; PVM/MA ; PVP; Quatemium -15; Quatemium -18; Quatemium -19; Retin-A; PCA (NaPCA); E 200 Sorbic acid; E 202 Potassium sorbate; E 203 Calcium sorbate; E 210 Benzoic acid; E 211 Sodium benzoate; E 212 Potassium benzoate; E 213 Calcium benzoate; E 214 Ethyl p-hydroxybenzoate; E 215 Sodium ethyl p-hydroxy-benzoate; E 216 Propyl p-hydroxybenzoate; E 217 Sodium propyl p-hydroxybenzoate; E 218 Methyl p-hydroxybenzoate; E 219 Sodium methyl p-hydroxy-benzoate; E 220 Sulphur dioxide; E 221 Sodium sulphite; E 222 Sodium bisulphite; E 223 Sodium metabisulphite; E 224 Potassium metabisulphite; E 226 Calcium sulphite; E 227 Calcium bisulphite; E 228 Potassium bisulphite; E 230 Biphenyl; E 231 Orthophenylphenol; E 232 Sodium orthophenylphe-nol; E 233 Thiabendazole; E 234 Nisin; E 235 Natamycin; E 239 Hexamethylene tetramine; E 242 Dimethyl dicarbonate; E 249 Potassium nitrite; E 250 Sodium nitrite; E 251 Sodium nitrate; E 252 Potassium nitrate; E 260 Acetic acid; E 261 Potas-sium acetate; E 262 Sodium acetates (I) Sodium acetate(II) Sodium diacetate; E 263 Calcium aceta-te; E 270 Lactic acid skabuma; E 280 Propionic acid; E 281 Sodium propionate; E 282 Calcium propionate; E 283 Potassium propionate; E 284

LAIKS RĀDĪS/ TIMEWILLSHOW

Boric acid; E 285 Sodium tetraborate (borax); E 290 Carbon dioxide; E 296 Malic acid skabuma; E 297 Fumaric acid; E 300 Ascorbic acid; E 301 Sodium ascorbate; E 302 Calcium ascorbate; E 304 Ascorbyl palmitate; E 305 Ascorbyl stearate; E 306 Tocopherol rich extract; E 307 Alpha-tocopherol; E 308 Gamma-tocopherol; E 309 Delta-tocopherol; E 310 Propyl gallate; E 311 Octyl gallate; E 312 Dodecyl gallate; E 315 Erythorbic acid; E 316 Sodium erythorbate; E 320 Butylated hydroxyanisole (BHA); E 321 Butylated hydroxytoluene (BHT); E 322 Lecithins; E 325 Sodium lactate; E 326 Potassium lactate; E 330 etc.

Šķiet, mūžīgi skaistais ir pazudis, palicis kaut kur pavisam malā. Tikai samierināties neļauj kaut kādas nojausmas un atmiņas par to.

Taimvilšovā scenārijs nemainās un laiks arvien aizslauka arī skaistās imitāciju paliekas. Un cilvēki nebeidz cīnīties ar laiku, lai to apstādinātu, un mēģina sagūstīt mūžīgi skaisto savā pasaulē.

Mūžīgi skaistā piemiņā, mūžīgi skaistā atmiņā!

The eternally beautiful constantly flickers in the world making some things (phenomena) special. It appears like a quick flash and then elusively, it fades away. Man has tried to capture this special beauty since ancient times but in the end has only managed to create imitations. Sometimes they have been so masterful, that people have begun to see and hear in them the eternally beautiful. But the eternally beautiful cannot appear as anything else but the eternally beautiful, it cannot be captured. However the fruits of people's labours are most often a preserved depiction of the eternally beautiful. In order to grasp and hold fleeting beauty, modern day alchemists employ various synthetic means – preservatives, improvers, rejuvenators, beautifiers, vitamins:

CoQ10; DEA; TEA; MEA; DMDM Hydantoin; Dihydrogenated Tallow; Benzylmoniumchloride; SM2135; BG6ORQ; FA55RSI; BERO/MM3; VE70R; ISP; EM-50; IPM-100; IPIS; IN50VS; PM9H40VS; BEBO/MM3; CI 77491, CI 77492, CI 77499 Polyglyceryl-2 Dipolyhydroxystearate; CI 77019, butylated hydroxythaluene; BNPD; Dihydroxyacetone; ethylene diamine tetraacetic acid; Hydroxypropyl methylcellulose; Laneth-10 acetate; Laureth-23; PABA; Neopentyl glycol dicaprylate/dicaprate; Nonoxynol-10; Octoxynol -1; Octyl methoxycinnamate; Oxybenzone; PEG-5; PEG-8; PEG; PEG-7; PEG-40 ; PEG-100; Polysorbate 20; Potassium hydrox; PVM/MA ; PVP; Quaternium -15; Quaternium -18; Quaternium -19; Retin A; PCA (NaPCA); E 200 Sorbic acid; E 202 Potas-

sium sorbate; E 203 Calcium sorbate; E 210 Benzoic acid; E 211 Sodium benzoate; E 212 Potassium benzoate; E 213 Calcium benzoate; E 214 Ethyl p-hydroxybenzoate; E 215 Sodium ethyl p-hydroxybenzoate; E 216 Propyl p-hydroxybenzoate; E 217 Sodium propyl p-hydroxybenzoate; E 218 Methyl p-hydroxybenzoate; E 219 Sodium methyl p-hydroxybenzoate; E 220 Sulphur dioxide; E 221 Sodium sulphite; E 222 Sodium bisulphite; E 223 Sodium metabisulphite; E 224 Potassium metabisulphite; E 226 Calcium sulphite; E 227 Calcium bisulphite; E 228 Potassium bisulphite; E 230 Biphenyl; E 231 Orthophenylphenol; E 232 Sodium orthophenylphenol; E 233 Thiabendazole; E 234 Nisin; E 235 Natamycin; E 239 Hexamethylene tetramine; E 242 Dimethyl dicarbonate; E 249 Potassium nitrite; E 250 Sodium nitrite; E 251 Sodium nitrate; E 252 Potassium nitrate; E 260 Acetic acid; E 261 Potassium acetate; E 262 Sodium acetates (I) Sodium acetate(II) Sodium diacetate; E 263 Calcium acetate; E 270 Lactic acid skabuma; E 280 Propionic acid; E 281 Sodium propionate; E 282 Calcium propionate; E 283 Potassium propionate; E 284 Boric acid; E 285 Sodium tetraborate (borax); E 290 Carbon dioxide; E 296 Malic acid skabuma; E 297 Fumaric acid; E 300 Ascorbic acid; E 301 Sodium ascorbate; E 302 Calcium ascorbate; E 304 Ascorbyl palmitate; E 305 Ascorbyl stearate; E 306 Tocopherol rich extract; E 307 Alpha-tocopherol; E 308 Gamma-tocopherol; E 309 Delta-tocopherol; E 310 Propyl gallate; E 311 Octyl gallate; E 312 Dodecyl gallate; E 315 Erythorbic acid; E 316 Sodium erythorbate; E 320 Butylated hydroxyanisole (BHA); E 321 Butylated hydroxytoluene (BHT); E 322 Lecithins; E 325 Sodium lactate; E 326 Potassium lactate; E 330 etc.

It seems that the eternally beautiful has been lost, left completely aside somewhere. Only some kind of sense or memories of it prevents us from being reconciled to the fact.

The script of the Timewillshow does not change and time continues to sweep away the beautiful remains of imitations too. And people never cease to battle against time in order to stop it and try to capture the eternally beautiful in their world.

In eternally beautiful remembrance, in eternally beautiful memory!

KASPARS GOBA

PURVA VALSTS
MARSH COUNTRY

Mazā Latvija, izrādās, ir kūdras lielvalsts. Mūsu purvos, kas aizņem 10,7% no valsts teritorijas, atrodas 0,6% no visas planētas kūdras krājumiem, bet pēc šī dabiskā kurināmā daudzuma uz vienu iedzīvotāju esam 8.vietā pasaulē.

Sedas purvs ir lielākā kūdras ieguves vieta Latvijā. Uzņēmums un pilsētiņa purvā strādājošajiem sāka veidoties 1952. gadā tukšā vietā un joprojām iemieso komunistiskās triecienceltnes pompu. Staļina klasicisma ēkas, platas bērzu un papeļu alejām ieskaucas ielas, dažādas skulptūras un padomju monumenti, nomalēs – vecu iekārtu un lūžņu kalni. Sedas purvā atrodas arī garākais šaursliežu dzelzceļa tīkls Baltijā. To joprojām izmanto kūdras transportēšanai no purva.

Pilsētiņā dzīvojošie un kūdras purvā strādājošie ļaudis ir iebraucēji no visas bijušās Padomju Savienības, kā arī viņu pēcteči. Lielākā daļa no pilsētiņas 1800 iedzīvotājiem ir nepilsoņi un savā starpā sarunājas krieviski. Kas ir šie cilvēki? Kādā valstī viņi dzīvo? Ar ko viņi sevi asociē? Tie bija tikai daži no jautājumiem, kurus es uzdevu viņiem un sev 2001. gadā, sākot darbu pie dokumentālās filmas "Purva valsts".

Sedas kūdras kombināta transporta daļas vadītājs Amirans Lordkiparidze, piemēram, Sedā nokļuvis pilnīgi nejauši. Viņa dzimtene ir Gruzija. Pēc vidusskolas beigšanas viņš nolēmis doties uz Ļeņingradu, lai studētu jurispudenci. Taču pēc izkrišanas eksāmenos nolēmis pamēģināt iestāties dzelzceļnieku institūtā, kurā veiksmīgi uzņemts. Pēc tā pabeigšanas norīkots uz Sedu. "Man nebija nekādas nojautas, kur tāda Seda atrodas. Es nekad savā dzīvē nebiju redzējis kūdru. Cerēju strādāt ar lielajiem vilcieniem, bet nokļuvi purvā," smejas Amirans, kurš pirms gada nokārtojis naturalizācijas eksāmenu un ieguvis Latvijas pilsonību.

Pilsētiņas galva Lidija Soldatenkova ir dzimusi Komi autonomajā republikā. Viņas tēvs ir latvietis, kurš izsūtījumā saticis un apprecējis viņas mammu. Pārceļoties uz Latviju, Lidija pabeigusi vidusskolu un vēlāk Pedagoģisko institūtu kā vācu valodas skolotāja. Kad viņa norīkota uz Sedu, bijusi pārsteigta par mazo Krieviju Latvijā. "Kad es biju apskatījusi Sedu, braucu pie saviem vecākiem un sajūsmā teicu: "Mamma, tēti, es atradu vietu, kur izskatās pilnīgi kā Krievijā!" Protams, tagad es vairs nedomāju, ka te ir Krievijas saliņa Latvijas vidū. Mūsu cilvēki šodien pamatīgi atšķiras no tiem, kas dzīvo vietās, no kurienes viņi nākuši. Latvijas vide un kultūra atstāj iespaidu, un šie cilvēki vairs nespēj pieņemt to vidi un dzīvesstilu, kas valda Krievijā. Viņu mājas ir te," saka Lidija.

Leonīds Draņikovs ir pensionēts lokomotīves vadi-

tājs. Piedzimis Brjanskas apgabalā un Latvijā nonācis drīz pēc kara, kad kūdras fabrikas emisāri braukājuši apkārt pa Padomju Savienību un vervējuši cilvēkus darbam Seda. Šodien Leonīdu pilsētiņā dēvē par Sedas mācītāju. Patiesībā viņš ir stārstas baznīcā, kuru pats izveidojis, pārbūvējot bijušo šņabja veikalu un gastronomu. Baznīcas izbūvēšana ir bijusi visu Sedas iedzīvotāju iniciatīva. Kopīgiem spēkiem tie saziņojuši līdzekļus ēkas atpirkšanai un celtniecības materiāliem. Vismaz reizi nedēļā vadīt dievkalpojumu ierodas mācītājs no tuvākās lielās pilsētas – Valmieras.

Sedas pilsētiņa sevi glabā daudz interesantu stāstu un atgadījumu. Tā ir īpaša un savā ziņā izolēta vieta. Naturalizācijas pārvaldes priekšiece Eiženija Aldermane apgalvo, ka tik gaišus un atvērtus ciuttautiešus kā Sedā viņa nav satikusi nekur. Katram no šiem cilvēkiem ir savs pārsteidzoši interesants stāsts, kā viņi nokļuvuši Latvijā, kāds ir bijis viņu pirmais iespaids par šo zemi, kā mainījusies viņu dzīve un uzskati, dzīvojot šeit. Taču viņus vieno mīlestība uz šo zemi un nevēlēšanās dzīvot citur. Te viņi ir uzaudzinājuši savus bērnus, uzbūvējuši pilsētu, iestādījuši ābeļdārzus. Citu māju viņiem nav.

Saņemot uzaicinājumu piedalīties šajā izstādē, kuras atklāšana sakrīt ar mūsu valsts dibināšanas 85. gadadienu, man likās svarīgi pastāstīt un parādīt to, kā šajā valstī jūtas un kā dzīvo iebraucēji no citurienes, liela daļa no kuriem te nodzīvojuši jau 50 gadus vai arī piedzimuši te.

Es ceru, ka kvalitatīvas un emocionālas fotogrāfijas, kā arī videoinstalācija palīdzēs parādīt šo cilvēku dzīves telpu, pārdomas un sajūtas plašākam skatītāju lokam.

Little Latvia, it turns out, is a peat superpower. Our marshes take up 10.7% of the country's territory and contain 0.6% of the whole planet's peat reserves. We are 8th in the world in terms of the quantity per capita of this natural fuel.

The Seda marsh is the largest peat reserve in Latvia. The company and its workers' township on the marsh began to be formed in 1952 in an empty place and to this day embody the pomp of communist shock building. The buildings of Stalin's classicism, wide avenues of birch and poplar, various sculptures and Soviet monuments; on the outskirts there are mountains of old equipment and scrap. In the Seda marsh we also find the longest narrow gauge railway network in the Baltic. This is still used today to transport peat from the marsh.

The people living in the township and working in the peat marsh are immigrants from all over the former

Soviet Union and their descendants. The majority of the township's 1800 inhabitants are non-citizens and speak Russian among themselves. Who are these people? What kind of country are they living in? What do they associate themselves with? These were only a few of the questions I asked them and myself when I began working on the documentary film "Marsh Country" in 2001.

For example, Amiran Lordkiparidze, the head of the transport section of the Seda Peat Enterprise, ended up in Seda quite by accident. His homeland is Georgia. After finishing secondary school he had decided to go to Leningrad to study law. But after failing his exams he decided to try to enrol in the railwaymen's institute where he was indeed admitted. On finishing he was sent to Seda. "I had no idea where this place Seda was. I had never seen peat in my life before. I had hoped to work on big trains, but I ended up in a bog," laughs Amiran, who a year ago became a naturalised Latvian citizen.

The mayor of the township is Lidija Soldatenkova who was born in the Komi Autonomous Republic. Her father is a Latvian who while exiled, met and married her mother. They moved to Latvia and after finishing secondary school Lidija graduated from the Pedagogical Institute as a teacher of German. When she was sent to Seda, she was surprised to find a little Russia in Latvia. "When I had taken a look at Seda I went to visit my parents and said enthusiastically: "Mum, dad, I've found a place that looks exactly like Russia!" Of course today I no longer think that this is a Russian island in the middle of Latvia. These days our people are quite different to those living in the places from which they came. The Latvian surroundings and culture leave an impression and these people are no longer able to accept the environment and lifestyle that prevails in Russia. Their home is here," says Lidija.

Leonid Dranikov is a retired engine driver. Born in the Bryansk region, he came to Latvia soon after the war when emissaries from the peat factory scoured the Soviet Union recruiting workers for Seda. These days he is looked upon as the Seda priest. He is actually the elder of the church he himself formed by reconstructing the old vodka and grocery shop. The church building project had been the initiative of all the Seda inhabitants. They had pooled their resources to buy back the building and the necessary materials. At least once a week a priest would come from Valmiera, the nearest large town, to hold services.

The Seda township has preserved many interesting stories and events. It is a special and in its way, an

isolated place. Head of the Naturalisation Board Eir-ženija Aldermane claims that nowhere else has she met such bright and open non-Latvians as in Seda. Each one of these people has their own surprisingly interesting story of how they came to be in Latvia, what was their first impression of this land, how their lives and views have changed while living here. However, they are all united in their love for this land and their desire to live nowhere else. They have raised their children here, built a small town and planted orchards. They don't have another home. Receiving the invitation to participate in this exhibition, whose opening coincides with the 85th anniversary of the founding of our country, I thought it important to tell and show how people who have come from other places live and feel in this country; people, of whom a great many have already lived here for 50 years or who have been born here. I hope that the quality and emotional photographs, as well as the video installation will help to bring these people's living space, thoughts and feelings to a wider audience.

ERNESTS KĻAVIŅŠ

Man ne pārāk patīk komentēt savus darbus, jo, manuprāt, šādi autora paskaidrojumi, ja tie nav paša darba sastāvdaļa, ir lieki, tāpēc centīšos aprobežoties ar dažu tīri tehnisku aspektu apskatīšanu.

Gleznā "Rīga dimd" izmantotas figūras un fona detaļas, kuras ņemtas no dažādiem latviešu mākslinieka Ģirta Vilka metiem un gleznām (tie ir gandrīz tieši citāti, ja nu vienīgi šķibāk uzgleznoti). Abas gleznas sastāv no vairākiem paneļiem, un to prāvā izmēra dēļ es biju spiests tās gleznot pa daļām. Šī izstāde būs pirmā reize, kad lielāko no gleznām (XXX) es varēšu apskatīt visu kopā saliktā veidā.

Gleznu iecere radās pirms diviem gadiem, kad arī tika pilnībā uzgleznota "Rīga dimd" un iesākta XXX, pie kuras es atgriezos tikai šo pavasari.

Vēl es varētu atzīmēt, ka, kamēr XXX izmantoti internacionāli tēli, "Rīga dimd" ir vairāk domāta latviešiem, jo tajā sastopamie tēli ņemti no latviešu padomju kultūras un ir samērā specifiski.

I'm not too keen on commenting on my own works because, to my mind, this kind of author's explanation, unless it's a part of the work itself, is superfluous. That is why I will try to limit myself to dealing with a few technical aspects.

And so in the painting "Rīga Resounds", I have used figures and background details taken from various

"XXX" / "XXX", "RĪGA DIMD" / "RĪGA RESOUNDS"

sketches and paintings by Ģirts Vilks (they are almost direct quotations if a little askew). Both paintings consist of several panels and because of their dimensions, I was forced to paint them in sections. This exhibition will be the first time I have seen the largest of the paintings (XXX) fully assembled.

The idea for the paintings came two years ago when I also completed "Riga Resounds" and made a start on XXX to which I only returned this spring.

I could further add that, while XXX makes use of international images, "Riga Resounds" is meant more for Latvians. The images we see in it have been taken from Soviet Latvian culture and are relatively specific.

Nākotnes cilvēka dzīve būs unificēta, viņš pats būs novienkāršots līdz vidusmēram, lai labāk iekļautos mērķauditorijā. Viņš ēdis tikai biezpiena sierīgus, kuros būs visas viņam nepieciešamās olbaltumvielas, vitamīni, ogļhidrāti un tauki. Visas korporācijas piederēs COCA COLA, kas sniegs visus pārcilvēkam vajadzīgos pakalpojumus un ražos biezpiena sierīgus.

Life of the future man will be unified, he himself will be simplified to the average in order to better fit in the target group. He will eat only sweet cottage cheese containing the necessary albumens, vitamins, carbohydrates and fat. All corporations will belong to COCA COLA, that will provide all necessary services for the superman and will produce sweet cottage cheese.

Mītiskā domāšana bija veids, kā izprast pasauli. Mīts radās, cilvēka iztēlei saskaroties ar nesaprotamo īstenību.

Mūsdienu mīts ir cits.

Tas nemaz nav mīts.

Cilvēks ir puslidz ticis skaidrībā ar pasauli, vismaz tās taustāmo pusi; pats sev gan ir atstājis tiesības uz jebkādu noslēpumainību.

Savu personīgo realitāti cilvēks var mitologizēt.

Maldi un ilūzijas rodas, iztēlei saskaroties ar nereti kļūdainu priekšstatu par to, kādam standartam vajadzētu atbilst realitātei vai kas ir laime.

Kļūdaini priekšstati var radīt privātu mitu, kas var kļūt par meliem.

Mīts ir par realitāti.

Mūsdienās mīts par realitāti ir meli.

Darbs "M" ir sadarbības projekts ar vienu no vecā-

EDGARS JURJĀNS

VORSPRUNG DURCH TECHNIK

ĢIRTS KORPS & GIRNŪ GIESMĒS

kajām lietuviešu *dark ambient/industrial* grupām *Girny Giesmės*. Tas ir abstrakts piecu minūšu video, kas veidots, izejot no skaņas materiāla struktūras un noskaņas. Darbs ir autoru iztēles auglis par tēmu "mits". Skaņa un video veido simbolu kopumu, kas izriet no autoru bērnības atmiņām un priekšstatiem par pasauli, kā arī šibriža attieksmes pret pagātni un tagadni. Mītiskā pasaules uztvere pāriet tagadnes realitātes apziņā, kas noved pie mītiskās pasaules robežas sagraušanas.

Video veidots kā sajūta, asociācija, kas izriet no skaņas, tāpēc tas ir abstrakts tēmas skatījums bez secīgas sižetiskās līnijas.

Video sastāv gan no filmēta, gan arī grafiska materiāla, lai labāk izceltu skaņas struktūru un radītu atbilstošu noskaņu.

Mythical thinking was a way of understanding the world.

A myth is created when man's imagination encounters the incomprehensible reality.

The myth of today is different.

It's not even a myth. Man has more or less got to grips with the world, at least its tangible side; he does though, reserve the right to secrecy of any kind. Man can mythologise his personal reality.

Delusions and illusions arise when the imagination meets with an often mistaken idea of what kind of standard should correspond with reality or what is fortune. Mistaken ideas can create a private myth that can become lies.

Myth is about reality.

Nowadays a myth about reality is lies.

"M" is a joint project with *Girny Giesmės*, one of Lithuania's oldest dark ambient/industrial groups. It is a five-minute abstract video formed on the basis of the structure and mood of the acoustic material.

The work is the fruit of the author's imagination on the theme of "myth". The sound and video form a symbolic whole derived from the author's childhood memories and notions of the world, as well his current attitude towards the past and the present. A mythical perception of the world turns into awareness of the present reality leading to the breaking down of the boundaries of the mythical world.

The video has been made as a feeling, an association coming from the sound and that is why it is an abstract view of the theme without a sequential storyline. The video consists of both filmed and graphic materials in order to highlight the structure of the sound and to create an appropriate mood.

Ticiet man, slimot un mirt ir ļoti veselīgi...

Informācijas saņemšanai jābūt gatavam. Ja cilvēkam lemts to saņemt, bet viņš nav tai gatavs, viņam piepalīdz... Bieži vien ļoti nepatīkamā veidā, proti, ar cilvēcisko vērtību destabilizāciju.

Saņemot Dievišķās mīlestības devu laimes formā, cilvēks vairs nespēj tai nepieķerties, tāpēc arvien biežāk un biežāk tā nāk... kā nelaime. Lūk, kāpēc darbā "Karmas diagnostika" ir visai nesaudzīgas diagnozes. Sievieteļ Tatjanai, kuras rokās novīst rozēs, patiesi ir atlicis dzīvot divus gadus...

Cilvēks, dievinot spējas, gudrību, ideālus, morāli, karjeru, citu cilvēku, mēdz to zaudēt vai slimot, vai mirt. Pat ja zaudējot un slimojot viņš nenojauš patieso slimības cēloni, tas ir tikai paviršs priekšstats; slimība vai nāve ik sekundi ir kā pretzāles nepareizajai vērtību sistēmai. Nākoamajā dzīvē piedzimstot, cilvēks intuitīvi asociē cita dievināšanu ar nāvi, tādēļ citiem šī tendence nepiemīt – viņiem ir laba imunitāte...

Atgriežoties pie Tatjanas – kāpēc cilvēkam, skatoties mākslas darbu, būtu jāpiedzīvo šīs drūmās ainas? Šajā gadījumā Tatjana kā cilvēces kopīgās pieredzes neatņemama sastāvdaļa kopā ar mums pilda atvadu rituālu no paša dārgākā, kas mums ir – dzīves, kas man šķiet ārkārtīgi veselīgs pasākums... Modelējot galvā dažādas situācijas, piemēram, kā sasit jūsu dārgo auto, savu novecošanu, kā jūs piekrāpj un pamet, tad atgriežas un atkal piekrāpj un pamet jūsu mīļotā sievietē vai vīrietis, piekaušanu uz ielas, spēju zaudēšanu, bankrotu, neveiksmes un citas "jaukas" ainas (atkarībā no kā mēs katrs baidāmies), nenožēlojot notiekošo vai – gluži otrādi (kas pavisam apsveicami) – priecājoties par to, mēs iegūstam nepieciešamo imunitāti ilgām laikiem!

"Kubiks–Rubiks" ir video labirints, kura struktūra ir uzbūvēta pēc Kubika–Rubika pamatprincipiem. Kā zināms, lai saliktu Kubiku–Rubiku, ir nepieciešams zināt iespējamās kombinācijas, ar kuru palīdzību to var izdarīt; ja šo kombināciju nav, tad Kubiks–Rubiks pārvēršas par absolūto labirintu, kuru procentuāli gandrīz nav iespējams salikt...

Videodarba galvenā varone, pati to neapjaušot, kļūst par kārtējo Kubika upuri, kurš maldās īstenības variāciju labirintā. Katrs tā pagrieziens ir neprognozējams sižeta risinājums.

Videodarbā "Sieviete un vilki" tiek apspēlēta sievietes manipulatīvā daba – viņas tieksme noteikt toni vai diktēt virzienu, kurā tad nu jādodas. Viņa ir tā, kura redz gaismu tuneļa galā, vismaz tā viņai liekas...

Believe me, to be ill and die is very healthy...

You have to be ready to receive information. If someone is fated to receive information but is not ready for

KRISTĪNE KURSIŠA

KUBIKS–RUBIKS/RUBIK'S CUBE

SIEVIETE UN VILKI/THE WOMAN AND WOLVES

KARMA'S DIAGNOSTIKA/THE DIAGNOSTICS OF KARMA

it, they are assisted... Quite often in an unpleasant way, that is, with the destabilisation of human values. Receiving a portion of Divine Love in the form of fortune, a person can no longer avoid reaching for it. That is why it comes more often and often... as misfortune. That is why there are quite merciless diagnoses in the work "The diagnosis of Karma". The woman Tatjana, in whose hands roses wilt, actually has only two years to live...

In worshipping abilities, wisdom, ideals, morals, career or another person man tends to lose it, or become ill or die. Even if when losing and being ill he does not realise the true cause of the illness, it is only a superficial idea. Every second illness and death are like an antidote to a system of wrong values. Being reborn in the next life, a person automatically associates the worship of another with death. That's why other do not have this tendency – they have good immunity...

But returning to Tatjana, why should someone viewing a work of art have to experience these grim scenes? In this case Tatjana, as an integral part of mankind's common experience, performs together with us a farewell ritual from what we hold most dear – life. To me this seems to be an exceptionally healthy event... Modelling various situations in your head such as how to smash up your expensive car, your ageing or how your beloved wife or husband cheats on you and deserts only to return and deceive and leave you again, being beaten up in the street, losing your faculties, bankruptcy, failure and other "jolly" scenes (depending on what we each fear), by not regretting what is happening or quite the reverse, (what is most laudable) being happy about it, we gain the necessary immunity for a long time!

"Rubik's Cube" is a video labyrinth whose structure is built on the basic principles of the eponymous cube. As we know, to solve the Rubik's Cube puzzle we need to know the possible combinations. If we don't have these combinations, then Rubik's Cube transforms into an absolute labyrinth that potentially is almost impossible to solve.

Unwittingly, the main heroine of the video work who becomes lost in the labyrinth of variations of reality, becomes another victim of the Cube. Her every turn is an unpredictable solution of the problem.

The video work "The woman and the wolf" deals with the manipulative nature of woman – her tendency to set the tone or dictate the direction in which to go. She is the one to see the light at the end of the tunnel, at least that's how it seems to her...

"Motelis" ir standartizētas un utilizētas telpas vizuāls pētījums. Viss moteli ir pakļauts funkcijai, noteiktam apkalpošanas, komforta, dzīves standartam. Katra detaļa, katrs sikums ir ietverts un atbilst noteiktam dzīves standartam, priekšstatam par komfortu un mūsdienu cilvēka vajadzībām. Šajā sistēmā ir ietverta gan Bibeles gultas skapiša atvilktnē, gan neliela izmēra glezna koka rāmī pie sienas, kristāla pelnutrauks un citi motelim raksturīgi atribūti.

Otrkārt, šīm moteļa detaļām, priekšmetiem ir pievienotā vērtība, ko tām ir piešķīris laiks un moteļa apmeklētāji. Tās ir rētas, kas šai videi piešķir savu specifisku raksturu un laika liecību. Švika uz galda stikla virsmas, pabalojis aizkars, cigaretes izdedzināts caurums uz paklāja un tamlīdzīgi.

"Motel" is a visual examination of standardised and utilised space. Everything in the motel is subordinated to a function, a certain standard of service, comfort and living. Every detail, every tiny little thing is included and corresponds to a certain living standard, a certain notion of comfort and the needs of modern man. This system also includes a Bible in the bedside table, a small painting in a wooden frame on the wall, a crystal ashtray and other attributes characteristic of a motel.

Secondly, these motel details and items have added value given by time and the motel guests. These are scars that give this environment its specific character and evidence of the time. The streak and the glass top of the table, the faded curtain, the cigarette burn in the carpet and other similar things.

Laimīgais pāris: tipiski netipiskā blondīne un viņas klišejski tumšmatātais, mazliet neveiklais, tomēr siržu laužējs vīrs.

Abi devušies jau sen pelnītā atpūtā ar irētu treileri uz jau iepriekš nolūkotu pļaviņu. Ieradušies pļaviņā, tie nekavējoties sāk iekārtoties. Kā jau mūsdienu cilvēkiem, arī jaunajam pārim ir nepieciešama vesela gūzma priekšmetu, kas it kā atvieglotu viņu dzīvi (šos priekšmetus es iegādāšos no tādām firmām kā *Handy Home*, *Select* un citām, ar kuru katalogiem ik dienu tiek piesārņotas mūsu pastkastes). Viņi izliek atpūtkrēslus: ērti un fleksibli – "slinkajām dienām"; izliek žodziņu: skaists žogs, kas norobežo; sprauž ziedus, kas nekad nenovist un griežas vējā; novieto lielo meteostaciju, izkar hologrāfiskās pūces, kas sargā no meža zvēriem, utt. Arī treileri viss ir iekārtots tā, lai būtu ērti: katrai Monikas un Andra darbi-

MIKS MITRĒVICS

MOTELIS/MOTEL

KATRĪNA NEIBURGA

BURVJU LIETAS/MAGIC THINGS

bai palīdz kāds no priekšmetiem, no kuriem daži paši ielec rokās istajā brīdī. Piemēram, mazās spiedītes, kas ekonomiski un videi draudzīgi palīdz izmantot visu tūbiņu saturu. Vienvārdsakot, abi darbojas visu dienu. Teksta nav, ir tikai iepriekšminētie paskaidrojumi katram jaunajam priekšmetam, kas parādās *TV Shop* stilā. Ar katru brīdi situācija kļūst aizvien nekontrolējamāka, lietas visu laiku grib "palīdzēt" jaunajiem ļaudīm. Pašā vakarā, krēslas stundā, jaukā plaviņa beidzot ir "mājīgi" iekārtota, abi dodas pie miera, lietas ik pa brīdīm sakustas, un šķiet, ka tūlīt, tūlīt kaut kam jānotiek, visnotaļ draudīga noskaņa...

Tālāk nestāstīšu – nebūs interesanti.

The happy couple: a typically atypical blonde and her cliché of a dark-haired, somewhat awkward, but nevertheless heartbreaker of a husband.

Both are off on their well-deserved holidays in a rented caravan parked in a field they had had their eyes on for some time. Having arrived in the field they begin to settle in. Like any modern couple, ours too needs a pile of things that supposedly make their lives easier (items from companies such as Handy Home, Select and others, whose catalogues pollute our mailboxes everyday). They put up their easy chairs: comfortable and flexible for those "lazy days"; a fence: a beautiful fence to enclose you; and stick in flowers that never wilt and turn in the wind; they set up a large weather station, hang out holographic owls to ward off forest animals, and so on. In the caravan too, everything has been arranged so as to be comfortable. Every one of Monika and Andris's actions is assisted by a piece of equipment, some of which automatically come to hand at the required moment. For example, there is the economic and environment friendly small squeezer that helps to get everything out of the tube. In a word, both are busy the whole day long. There is no text, only the above-mentioned explanations for each new item given in *TV Shop* style. With every minute the situation becomes more and more out of control; all the time the objects want to help our young couple. In the evening, at twilight, the pretty meadow has finally been cosily arranged; both of them go to bed; every now and then there is a movement from the things and it seems that at any moment, something has to happen – a quite threatening mood...

I won't tell you any more – it won't be interesting.

Drošība.

Cilvēks jūtas drošāk, ja ir apģērbts, ja dzīvo kopā ar kādu, ja dzīvo stabilā valstī, savā mājā, ja bankā viņam ir konts, ja viņš ir pārliecināts par savu nākotni, ja viņam ir mērķi, ja viņš zina, ko nākamajā dienā ēdīs brokastis, ja zina, ko darīs vakarā, ja viņa gada plānotājā ir atzīmēts atvaļinājuma mēnesis ar jau ielānotu ceļojumu, ja zina, ka svētdien kā jau katru nedēļas nogali ies uz vienu un to pašu baznīcu, lūgs Dievu un ticēs, ka Dievs uzklausīs viņa lūgšanas, ja viņam ir draugi, kuri neaizmirst apsveikt viņu dzimšanas dienā. Jebkurš cilvēks jūtas drošāk teritorijā, kas viņam ir pārrēdzama, pazīstama. Drošība ir pārliecība, ka ar tevi nenotiks nekas slikts.

Nedrošība.

Nedrošību rada tumsa. Tā rada bailes, jo nav zināms, kurā brīdī, no kuras puses un kas ienāks tavā redzeslokā, tavā teritorijā – cilvēks vai emocijas.

Nedrošību rada nezināšana, pārāk plaša vai gluži pretēji – šaura telpa, svešinieks, nejauši trokšņi, sienas bez logiem, telpa bez durvīm.

Drošība/nedrošība.

Tas viss vienlaicīgi ir drošs un nedrošs. Svešinieks var izrādīties gluži tuvs un pazīstams.

Kas vienam būs stabils un drošs, citam var būt nestabils un nedrošs. Vienam mājas ir mežs, citam – ķieģeļu mūri. Cits droši jūtas viens, cits – kopā ar kādu. Siena bez logiem un telpa bez durvīm ir paša cilvēka radīta.

Tā ir cilvēka uztvere, kas sniedz drošību vai to atņem, radot nedrošību.

Security.

A person feels more secure if they are clothed, if they live with someone, if they live in a stable country, in their own house, if they have a bank account, if they are sure of their future, if they have aims, if they know what they will have for breakfast the next day, if they know what they will be doing in the evening, if they have already noted their holidays and where they will be going, if they know that on Sunday they will attend the same church, pray to God and believe that God will listen to their prayers, if they have friends who don't forget their birthday. Any person feels more secure in territory that is predictable and known. Security is the conviction that nothing bad will happen to you.

Insecurity.

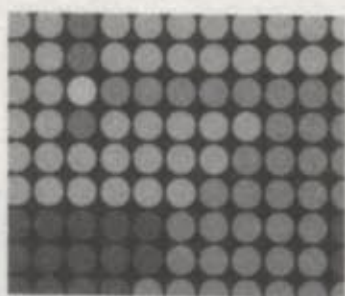
Insecurity is created by not knowing, too wide or quite the opposite, too narrow a space, a stranger, unexpected noises, walls without windows, a room without a door.

Security/insecurity.

SANTA OBORENKO

SECURITY

FILTRI/FILTERS

ANTA PENCE

It is all secure and insecure at the same time. A stranger can turn out to be quite close and known. What is stable and secure for one, can be unstable and insecure for another. For one person home is a forest, for another it is brick walls. One feels secure alone, another when they are with someone. A wall without windows and a room without doors is created by people themselves. It is a person's perception that gives security or takes it away – creating insecurity.

Darbā izmantotie krāsainie gaismas filtri norāda uz kādas vienas lietas dažādām uztveršanas iespējām. Filtrs ir starposms, kas atdala objektīvo realitāti no uztveramā attēla. Katrs filtrs darbā tiek pielīdzināts kādas personas iespējamam individuālajam skatījumam. Mūsu uztveres "filtru krāsas" ir tikpat dažādas kā mūsu katra individuālā pieredze, dzīvesveids, prioritātes un mērķi. No savas individuālās uztveres savdabības (filtru krāsas) nevaram atbrīvoties. Mūsu uztveres "filtru" dažādība un daudzveidība izpaužas atšķirīgajā reakcijā uz vieniem un tiem pašiem notikumiem, idejām un lietām. Mēs nevaram būt droši par subjektīvi uztverto iespaidu atbilstību objektīvai realitātei, tāpat kā nevaram būt droši par tādas objektīvas realitātes pastāvēšanu. Varam konstatēt atšķirības un cīnīties par ietekmes sfērām.

The coloured light filters used in the work point to the various possibilities of perceiving a single thing. A filter is an intermediate stage that separates objective reality from the image perceived. Each filter in the work is likened to the possible individual view of a person. The "colours" of our perception filters are just as varied as our individual experience, lifestyle, priorities and ambitions. We cannot free ourselves from the uniqueness (filter colour) of our individual perception. The manifold variety of our "filters" is expressed in different reactions to the same events, ideas and things. We cannot be sure of the compliance of a subjectively perceived impression with objective reality and neither can we be sure of the existence of such an objective reality. We can establish that there are differences and compete for spheres of influence.

Ikdienas pienākumi cilvēkam sniedz iespēju nodrošināt eksistenci, justies pilnvērtīgam un vajadzīgam sabiedrībai, ļauj attiecināt uz sevi lietas, kam nepieciešams zināms materiāls segums, preti prasot nedalītu uzmanību un lielāko daļu mums atvēlētā laika.

Virš galvas nepadarītā darba slogs un acu priekšā dzelteno atgādinājumu lapiņu blīvais klājums liedz novirzīt domas uz vēl ko citu.

Tomēr laiks paiet arī tad, ja, pilnībā nododoties kārtējo uzdevumu izpildei, nav bijusi iespēja to pamanīt.

Objektu veido dzeltenu papīra lapiņu noklāti tenti, kuru atrašanās vietu priekšā logam nosaka atsvari (plauktiņi) ar limlapiņu blociņiem virs datora lietotāju galvām.

Jo zemāk atrodas atsvars, jo lielāku loga daļu sedz dzeltenie aizkari un jo mazāk ir redzams no tā, kas notiek ārpusē.

Everyday duties offer people the possibility of securing their existence, to feel fulfilled and needed by society; they allow one to feel associated with things that require a certain material cover, asking in return our undivided attention and most of the time we have been given.

The overhead burden of unfinished work and the thick cover of yellow reminder slips in front of the eyes does not permit our thoughts to turn to something else.

However, time still passes even if, being fully engaged in the completion of some task, we have not had the chance to notice it.

The object consists of tents covered by slips of yellow paper. Their location in front of the window is regulated by a counterbalance (little shelves) with pads of sticky notes above the heads of computer users.

The lower the counterbalance, the greater the area of the window covered by yellow curtains and thus less can be seen of what is going on outside.

Vai māksliniekam nepieciešama publika? Kas nodrošina mākslas darba statusu? Kas nosauc mākslinieka darinājumu par mākslas darbu? Mākslas kritiķi, kuratori, cilvēki bez speciālās izglītības – publika. Šai ziņā māksla stāv ļoti tuvu, bīstami tuvu reklāmai un izklaidei, kuras galvenais uzdevums ir strādāt UZ publiku. Mani interesē šī bīstamā robeža, tāpat arī mākslas, izklaides un reklāmas sfēru attiecības un savstarpējās ietekmes.

Videodarbā *Look at me, look at me!* ("Paskaties uz mani, paskaties uz mani!") es runāju par šo robežu,

DITA PENCE

DZELTENIE AIZKARI/YELLOW CURTAINS

INGRĪDA PIČUKĀNE

LOOK AT ME, LOOK AT ME!

pureculture
EMĪLS RODE & SIMONA VEILANDE

"RIGAS MODES". ĀRPLIS LAIKA/TIMELESS

novedot mākslinieka un publikas attiecības līdz galējībai: es esmu māksliniece, kas izklaidē savu publiku.

Does an artist need the public? What gives an artwork its status? Who deems the artist's product to be an artwork? Art critics, curators, people without special education – the public. In this sense art comes very close, dangerously close to advertising and entertainment whose main function is to work ON the public. I'm interested in this dangerous boundary as well as in the relationships and mutual influences of art, entertainment and advertising.

In the video work "Look at me, look at me!" I speak about this boundary taking the artist-public relationship to the extreme: I am an artist that entertains her public.

"Rīgas modes" projekts izzina acīmredzamo, bet ārpus uzmanības atstāto – Rīgas pensionāru modes.

Šo projektu uzsākām, estētisku interešu vadītā, pētot krāsu un tekstūru salikumus, siluetus un piegriezumus. Tomēr fotogrāfijās dokumentētie pensionāru modes stili piedāvāja jau citus nozīmes slāņus: nabadzības un nāves neizbēgamību, bet arī gudrības iespējamību, kas nāk līdzī vecumam.

Novecojot cilvēka ķermenis mainās, un drēbes, ko baudījām jaunākos gados, izveido jaunas attiecības ar ķermeni. Vai Rīgas pensionāri spējīgi turas pie savām 20. gs. 60. un 70. gadu modēm tikai tādēļ, ka nevar atļauties iegādāties jaunas drēbes? Vai tomēr tie cer tādā veidā apstādināt laika plūdumu?

Mūsu darbs pie "Rīgas modes" projekta notika vairākos posmos. Pirmkārt, izveidojām pensionāru "ielu stila" fotogrāfisku dokumentāciju. Otrkārt, fotografējām atsevišķus modeļus viņu pašu apģērbā profesionālā studijā. Treškārt, izmantojām iepriekšējos soļos gūtās atziņas un fotografējām mūsu modeļus pilsēvidē, mākslīgi radītā situācijā, kur centāmies iet pa plāno robežu starp "stila lappusēm" glancētam žurnālam un "realitātes rekonstrukciju".

Šajā darbā mēs cenšamies saprast kaut ko par Rīgu. Kāds ir tās patiesais raksturs? Kādā veidā tā izmaina cilvēku? Un svarīgākais – kā izskatīsies mēs pēc kādiem 40 gadiem?

Rigas modes (Riga fashions) project explores the obvious but neglected – pensioners' fashions in Riga. We started this project with a purely aesthetic interest, looking at combinations of colours and textures, silhouettes and cuts. However, photo-documentation of pensioners' styles suggested other layers of mean-

ing: inevitability of poverty and death – but also a possibility for wisdom that comes with old age.

As one grows old, one's body changes, and the clothes that one enjoyed in younger years develop a new relationship with this body. Is it that Riga's pensioners cling to their 1960s and 1970s fashions just because they can't afford to buy new clothes? Or do they hope to stop the flow of time?

Our work at *Rigas modes* has been proceeding in several steps. First, we produced photographic documentation of pensioners' actual street styles. Second, we photographed selected models in their own clothes in a professional studio. Third, we applied the insight gained in the previous two and photographed our models in an urban setting – in a staged situation that tries to keep balance on the fine line between "fashion shoot" for a glossy magazine and "reconstruction of reality".

In this project, we are trying to understand something about Riga. What is its true character? How does it change the human being? And, most importantly – in 40 years or so, what shall we look like?

Kopš neatminamiem laikiem Zeme ir dalīta pa laucieniem, sākot ar mazdārziņu un beidzot ar impēriju robežām, atkarībā no cilvēka plāniem. Robežas iezīmē visas dzīvās radības, atdalīdamas savējo no svešā, bet cilvēks ir tas, kurš to dara visredzamāk. Dzīvnieki atstāj smakas, cilvēki – kupicas.

Tikai pirms aptuveni desmit gadiem cilvēks latvietis un cilvēks lietuvietis savus īpašumus atdalīja ar robežstabiem, un visīstamāk, ka tuvākajā nākotnē tie atkal varētu tikt demontēti, dodot priekšroku citām, daudz plašākām robežlinijām. Un, lai arī Zeme paliek kā vienots un nedalāms veselums, pa to šurpu turpu pārvietojas mazāki un lielāki melnbalti svīroti stabiņi, vēstīdami par cilvēka aktivitātēm. It kā atvieglinādams kontroli pār savu īpašumu, cilvēks, nenojauzdams, ka ierobežo sevi telpā, nepaguris ceļ, pārceļ, jauc un atjauno robežas.

Viena no pasaulē zināmākajām bijušo robežu atzīmēm, kas šobrīd kļuvusi par tūristu iecienītu apskates objektu, ir *Chekpoin Charlie*, vienīgais caurbraucamais robežpostenis Berlīnes mūra laikā, kas atradās uz krievu un amerikāņu sektoru robežas. *You are leaving the American sector* ("Jūs atstājat amerikāņu sektoru") ir redzamākais un atpazīstamākais Berlīnes mūra simbols, kas melns uz balta četrās valodās vēstī iebraukšanu padomju zonā.

Šis simbols ir kļuvis par mana darba prototipu.

KRISTĪNE PLŪKSNA

THE LATVIAN SECTOR
 ВЫ ВЫЕЗЖАЕТЕ ИЗ
 ЛАТВИЙСКОГО СЕКТОРА
 JŪS ATSTĀJAT
 LATVIJAS SEKTORU
 JŪS IŠVYKSTATE IŠ LATVIJOS SEKTORIĀLS

YOU ARE LEAVING THE LATVIAN SECTOR, YOU ARE LEAVING THE LITHUANIAN SECTOR.

Projekta centrālā daļā ir glezna-transparenti (2 x 3 m audekls), kas apskatāms no abām pusēm un atrodas caurstaigājamās telpas centrālajā daļā. Audekla katrā pusē četrās valodās – angļu, krievu, latviešu un lietuviešu – ir ziņojums, kur sākas citas valsts mākslinieku darbu ekspozīcija. Gleznu-transparentu parādzēts maksimāli tuvināt oriģinālam, saglabājot tālaika iespējam raksturīgos šķībos, ar militārsta roku steigā rakstītos burtus. Darbs kalpo kā robeža starp latviešu un lietuviešu mākslinieku darbiem. Tas, iespējams, ļaus skatītājam saredzēt tās neredzamās robežas, kas atšķir latviešu un lietuviešu mākslu.

Projekta otrā daļa sastāv no 1000 maza izmēra mašīnu modeliņiem, kas izvietoti pa visu izstāžu zāli un pavērsti centrālā objekta virzienā. Modeļi šur tur pa vienam atrodas arī priekštelpā, tualetēs, uz kāpņu margām un citur un savu lielāko masveida koncentrāciju sasniedz robežpunktā.

Since time immemorial the Earth has been divided into sections, from the small garden to the borders of an empire, according to people's plans. All God's creatures mark out borders to separate what is theirs and what is another's. Man is the one to do it most visibly. Animals leave smells, people – piles of stones.

As recently as ten years ago, Lithuanian man and Latvian man would separate their properties with boundary posts and most probably in the very near future, they could be removed again to make way for much wider boundary lines. And even though the Earth remains a unified and indivisible whole, smaller and larger black and white striped posts move hither and thither telling of man's activities. As if making the control of his property easier, man tirelessly builds, moves, takes down and rebuilds borders not realising that he is restricting himself in space.

One of the world's best-known border signs and a favourite tourist attraction is Checkpoint Charlie. This was the only border crossing one could drive through during the Berlin Wall times and was on the border of the Russian and American sectors. "You are leaving the American sector" was the most visible and recognisable symbol of the Berlin Wall that informed in four languages, in black and white, of one's imminent entry into the Soviet zone.

This symbol has become the prototype of my project:

"YOU ARE LEAVING THE LATVIAN SECTOR",
"YOU ARE LEAVING THE LITHUANIAN SECTOR".

The central part of the project is a painting-banner (2 x 3 m canvas) that can be viewed from both sides and is in the central part of the communicating space. In four languages (English, Russian, Latvian and Lithuanian) on both sides of the canvas, a notice informs viewers where exhibits by artists' from another country begin. The painting-banner is intended to resemble the original as closely as possible, preserving the uneven letters hurriedly drawn by a soldier's unsteady hand, characteristic of what was available at the time. The work serves as the boundary between the works by Latvian and Lithuanian artists. This might possibly allow the viewer to see the invisible boundaries that differentiate Latvian and Lithuanian art.

The second part of the project consists of 1000 small-scale model cars distributed throughout the exhibition hall and point in the direction of the central object. The models can also be found here and there in the vestibule, toilets, on the banisters and elsewhere. They reach their greatest mass concentration at the border point.

Idilliska aina – labas firmas televizors ar kvalitatīvu attēlu un savdabīgu, smalku dizainu rāda otru idillisku ainu: zaļa pļava, mežs, ganās govīs, ir vasaras vidus.

Būtībā tā ir ilūzija – Gudrītes un Paijas ganības ir pagātne. Tagadne un realitāte ir tehnikas brīnums un reizē pirmās nepieciešamības prece ar izsmalcinātu dizainu.

Kas notur līdzsvaru starp mums, kas šajā spēlē "daba – sabiedrība" ņem virsroku, vai šajā spēlē vispār ir uzvarētājs, kas šajā procesā ir vērtība?

(Divi ar govīs ādu apvilkti televizori, kuros rāda videodarbu par gotiņām. Filmēts tiek Drustos, manu vecāku lauku saimniecībā. Gudrīte un Paija ir mūsu govīs, taču vecākiem, iespējams, nāksies no tām drīz atteikties.)

An idyllic scene – a top manufacturer's television set with a high picture quality and original, sophisticated design shows a second idyllic scene – a green meadow, a forest, cows at pasture; it is the middle of summer.

This is actually an illusion – Daisy's and Blossom's pasture is the past. The present and reality are a technical marvel and at the same time, a prime need product with refined design.

What keeps the balance between us, who take the upper-hand in this "nature-society" game, is there even a winner in this game, what is the value in this game?

(Two TVs shrouded in cow skin showing a work about cows. Filmed in Drusti (Latvia) on my parents' farm. Daisy and Blossom are our cows, but it is possible my parents will soon have to say goodbye to them.)

Rīgas centrālās dzelzceļa stacijas rajonā ir kāds *McDonald's*. Ar jauku skatlogu.

Vislabprātāk pie tā uzskavējas bērni, aplūkodami raibo jūkli, kamēr nepacietīgie vecāki, pie blakus lodziņa jau nopirkuši *McDesu* vai ko citu, mēģina tos vilkt tālāk. Bet steigai šeit nav vietas, vismaz vajag apēst tikko nopirkto barību turpat pie skatloga, lai to visu mazliet izpētītu.

Olveidīgs vienacis, draudzīgā žestā ieplēties, smaida blakus pakritušai mikipelei. Līdzās padumja paskata sunim zilacaina smukule miedz ar aci. Kaut kur aizmugurē Vinnija Pūka klons skumji raugās pāri pokemonveidīga monstra plecam.

Iespējams, neviens nemaz tā īpaši nepievērstu uzmanību.

KASPARS PODNIEKS

GOTIŅA/COW

MĀRTIŅŠ RATNIKS

VESTURE/HISTORY

nību šim skatlogam, ja pašā šīs raibās sabiedrības vidū nerēgotos krāsainiem bumbujiem izgreznots uzraksts "VĒSTURE", ko tur divi kukaiņveidīgi radijumi ar izteiktām citplanētiešu pazīmēm. Un vēl – skatloga aizmugurē ir novietots spogulis, kurā uz stacijas laukuma ēku un visas pārējās ielas burzmas fona var ieraudzīt arī savu attēlu.

Tik ļoti vārds "vēsture" saistās ar kaut ko citu, ka šeit tas komplektā ar *McDonald's* rotaļlietām šķiet visam divains, gluži vai kā tāds joks. Jo vispirms nāk prātā visādas nopietnas lietas – biezas grāmatas un melnbaltas filmas; evolūcijas vēstures, valstu vēstures, karu vēstures un vēl visādi nopietni stāsti. Bet laiks, kad vēstures stāstus ierakstīja grāmatās, jau ir vēsture. Nu to vietā ir globālo mediju ražotā attēlu stroboskopiskā un neizsikstošā plūsma. Atomsprādziens, cilvēks kosmosā, vadoņu portreti, ainas no kariem un revolūcijām, popmūziķu portreti, korporatīvās ikonas, tad vēl dažādi saukļi – visbiežāk sastāvoši no pāris vārdiem – un, visbeidzot, visam pāri "galvenā terorista" ģimīs. Tas viss dažādās kombinācijās un devās mūsdienu sabiedrības apziņā veido mediju iedēstīto reklāmiski uzbāzīgo vēstures tēlu. Un kāds nepakļāvīgais uz kādas sienas uzrakstījis graffiti – *every picture tells a lies...*

Bet ar konkrēto skatlogu viss ir ļoti vienkārši – *McDonald's* bērnu komplektu rotaļlietām arī ir sava "vēsture". Diez vai to ievērotu, ja vien tā neatgādinātu citas "vēstures", par kurām tā vien gribas izsaukties: tā nav vēsture!

There is a *McDonald's* near the Riga central railway station with a great shop window.

It's a favourite of kids who peer through at the lively commotion while their impatient parents at the next window, having already bought their *McSausage* or something else, try to pull them away. But to rush is out of place here. One should at least eat the recently purchased nourishment right there by the shop window in order to give a cursory examination of everything in it.

An egg like Cyclops stretched out in a friendly gesture smiles on a Mickey Mouse that has fallen beside him. Next to them a blue-eyed beauty winks at a stupid looking dog. Somewhere in the background a Winnie the Pooh clone sadly peers over the shoulder of a Pokemon type monster.

It's possible that this window wouldn't attract any special attention if, in the middle of this motley company, there wasn't a glaring sign decorated with coloured balls with the writing *VĒSTURE* (history) and held up by two insect like creatures with distinctly alien characteristics. And more, at the back of the

shop window there is a mirror in which one can also see one's own reflection on the background of the buildings in the station square and all the rest of the street bustle.

The word "history" is so closely associated with something else that it seems quite strange to see it in conjunction with McDonald's toys, almost like a kind of joke. Because primarily, all sorts of serious things come to mind – thick books and black and white films; the histories of evolution, national histories, war histories and other various serious histories. But the time when historical stories were written in books is already history. Now, in their place we have the stroboscopic and incessant flow of images manufactured by the global media. The atomic explosion, man in space, portraits of leaders, scenes from wars and revolutions, portraits of pop idols, corporate icons; then there are various slogans, most commonly consisting of a couple of words and finally on top there is the face of the "chief terrorist". All this in various combinations and doses, creates in the consciousness of contemporary society, an advertising-like obtrusive image of history planted by the media. And some dissident graffiti artist has sprayed on the wall – "every picture tells a lie"...

But with this shop window it's all very simple. The McDonald's children's toy set also has its "history". It's doubtful whether it would be noticed if it didn't remind us of other "histories" about which one just longs to say – "that's not history".

Animācijā redzamais soļotājs ir eposa "Lāčplēsis" titulvaronis; "Un ar reizi nāks tas brīdis" – svarīgākā vieta Pumpura darbā, kas precīzi raksturo vienu no spēcīgākajām latviskās attieksmes šķautnēm.

Autors lielāko mūža daļu ir dzīvojis Lāčplēša ielā, tādēļ tēmas izvēle ir teju vai likumsakarīga. Lai liktu Lāčplēsim nākt pa paša vārdā nosaukto ielu, tika izveidots 36 trafaretu komplekts (katrs šablons atbilst vienai kustības fāzei) un radīti zīmējumi uz elektrosadales kastēm visā Lāčplēšielas garumā. Tie tika numurēti un sakārtoti pareizajā secībā, lai acīgs gājējs nojaustu zināmu sistēmu atkārtotošajos siluetos un pastaigas beigās spētu, attīt filmu un iztēlē noskatīties savu animācijas filmu. Lai atvieglotu skatītāja uzdevumu, autors ir nofotografējis visus siluetus un savirknējis tos animācijas cilpā. Pavadijumam izmantots fragments no Jāņa Medņa operas "Uguns un nakts".

KRIŠS SALMANIS

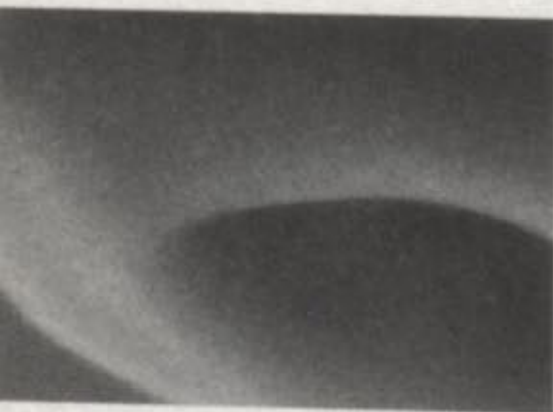

UN AR REIZI NĀKS TAS BRĪDIS/THE MOMENT WILL COME

The walking character is the title hero from the Latvian epos *Lāčplēsis* (the Bear Tearer) – a strong fellow allegedly brought up by a bear (hence the furry ears) who dies fighting the German crusaders some time in the 13th century. The animation is called "The Moment Will Come" which is a vital phrase from the ending of the epos hinting at the "second coming" of the hero.

The street Krišs Salmanis lives in has been named after *Lāčplēsis*, so he decided to make the hero reappear in his own street. A set of 36 different stencils, each being a phase in the movement, was made and silhouettes painted on the walls along the entire length of the street. They were numbered and arranged in the correct sequence so that a careful passer-by could notice a certain order in the constantly appearing figurines and produce his or her own moving picture in front of the mental eye at the end of the walk. To make things easier for the viewer the author photographed the graffiti and arranged the pictures in an animation loop. It is accompanied by a small excerpt from the opera "Uguns un nakts" by Jānis Medīnš, which, of course, is about *Lāčplēsis*, too.

The natural movements of the character were achieved by first filming the author's girlfriend marching in the armour of an ice-hockey player, then redrawing each frame in Adobe Illustrator and fine tuning the loop in Adobe AfterEffects.

MARTINS VIRBULIS

Lietuvēns latviešu folklorā ir zemākās mitoloģijas būtne, kas naktīs moka lopus un cilvēkus. Visbiežāk minēts, ka par lietuvēnu kļūst nekristīta bērna dvēsele, tādēļ lietuvēna vizuālais tēls parasti ir maza bērna izskatā. Lietuvēnu iedomājas kā mazu puiku ar rūtainām biksēm, kā piemiļīgu puiku, arī kā sarkanu vīriņu, pliku cilvēku, baltu vīrieti vai sievieti, jaunu un bezveidīgu garu. Īpaši no lietuvēna jāšargā tikko dzimuši, vēl nekristīti bērni. Šādi bērni jāšargā ne tikai no lietuvēna, bet arī no citiem nelabvēlīgiem gariem, jo nekristīts bērns ir ļoti neaizsargāts pret tiem.

Lietuvēns neesot nekas cits kā nozūmētu nekristītu bērnu dvēseles. Naktī šīs dvēseles ieiet miesās atpakaļ un tad moka un jādēlē gan lopus, gan cilvēkus. Tādām nelaikā mirušām miesām tas esot jādara tādēļ, lai kapā neaizietu badā, jo, tiklīdz kā esot izmocijušas kādu lopu vai cilvēku, viņām atļaujot paēst, citādi nedabūjot. Bet, ja pērkonš iesperot tai vietā, kur tādās miesās paglabātas, tad dvēsele dabūjot mieru:

ietiekot debesis, un miesai vairs neesot jāēd. Minētie aizsarglīdzekļi pret lietuvēnu ir visai dažādi. Visbiežāk minētais un iedarbigākais līdzeklis ir tā sauktais lietuvēna krusts – piecstaru zvaigzne. Uzvelkot šo zvaigzni uz ēkas durvīm, lietuvēns netiek iekšā.

17505. Ļaunas sievietes, raganas jeb nogalinātu bērnu dvēseles dažreiz ierodas naktī jeb dienas vidū kādā mājā un sāk jāt jeb žņaugt kādu gulošu cilvēku jeb arī kādu kustoni. No tādas jāšanas cilvēks jeb lops nogurst, zaudē spēku un pārklājas ar sviedriem. Cilvēks gulēdams it kā nomodā redz, ka pie viņa pienāk mazs cilvēciņš, lietuvēns, kas uzgulstas uz gulētāja ar tādu svaru, ka tas vairs nevar kustināt nevienu locekli un tikai ar mokām vairs elpo. Gulētāju labi pamocījis, lietuvēns atkal aiziet. Bet, kas lietu prot, tas var arī lietuvēnu noķert, jo lietuvēns var izlīst atkal tikai pa to pašu caurumu, pa kuru tas ielidis. To caurumu nu vajaga aizbāzt ar tādu sērmūkšļa koka gabalu, kas nogriezts ar kreiso roku, jeb arī atrocenis ar labo, un atnests mājā ar tievgali pa priekšu. To vajaga izdarīt naktī, kad lietuvēns jau iesācis jāt. Neatrazdams vairs izejas, lietuvēns bieži pārvēršas par skaistu jaunavu un paliek tai mājā, kamēr caurums ir aiztaisīts. Bet, kā tik attaisa caurumu, tā arī skaistule tūlī aizbēg. Ciņā pret lietuvēniem svarīgākā loma pieder tā sauktajiem lietuvēnu krustiņiem, kas ir vienkārši un divkārši. Krusti jāuzzīmē ar vienu vilcienu. Tādus krustus bieži redz uz durvīm, sliekšņiem, logiem, silēm un citām lietām. Zīmē tos arī uz govu un zirgu nagiem, un pat cilvēki, kas cieš no lietuvēna, zīmē tos uz saviem nagiem. Šos krustus lieto arī rozēs un naktspamašu dziedēšanai. (F. Brīvēznieks, 1881. IV, 153. un 154)

17507. Lietuvēns esot nomiruša, nekristīta bērna gars. Lietuvēns mokot kā lopus, tā cilvēkus, it īpaši to varot redzēt pie govīm. Govīm tas kāpjot mugurā un nojājot slapjas. Cilvēkiem tas pa naktīm gulstoties virsū un nospiežot tos tīri slapjus. Lietuvēns savu mocīšanas darbu strādājis dienā un naktī. Cilvēkam, kad to lietuvēns mokot, vajagot pamostoties sākt kustināt kreisās kājas mazo pirkstiņu, tad tūlī lietuvēns noveļoties nost. Pie govīm un citiem lopiem turpretim jāuzvelkot trīs lietuvēna krusti uz durvīm un arī kūts iekšpusē lopu apkārtnē. Tad lietuvēns tūlī atstājoties. (J. Priede, Rīga.)

17514. Lietuvēns nemocot tos lopus vai cilvēkus, kas dzimuši dienas laikā. (Etn. 1894. IV, 84. J. Siķēns, Vecumnieki.)

17520. Kā līdzekli pret lietuvēnu lieto trīs lietuvēna krustus: vai nu ar pieciem, vai deviņiem stūriem, kurus uzvelk uz kūts durvīm. Ja lietuvēns gudrs, tad piecstūru krusti to nespējot atbaidīt, bet gan deviņstūru. Lietuvēnu aizdzenot arī ar kabatas nazi, ja to uzsie-

not lopam uz muguras attaisītu vajā un ar zobiem uz augšu. Ja lietuvēns mocot cilvēku, tad nazis jāieliekot pagalvi. (Etn IV, 84. J. Siķēns, Vecumnieki.)

17524. Ja moka lietuvēns, tad ar mēli jāpārmet krusts vai atkal jāpakustina labās kājas lielais pirksts, tad lietuvēns vairs nemocis. (M. Macpāne, Alsunga.)

17536. Lietuvēns jāj uz cilvēkiem un lopiem. Lopi tad spārdās ar kājām un pārklājas ar sviedriem, tādēļ viņiem uz ragiem vajaga uzzīmēt krustu ar svērtu kritu, tad lietuvēns atstājas. Ja viņš māt cilvēku, tad vajaga tikai pakustināt ar labās rokas mazo pirkstiņu un viņš nokritīs zemē kā maiss. Dažreiz lietuvēns atlaižas vairāk tūkstošs jūdžu. Viņš ir tāds pats cilvēks kā mēs, tikai citas ticības. (St. Ulanovska, Lotysze Inflant Polskich, 1801, Krakow.)

Literatūra

Šmits P. Latviešu pasakas un teikas. I-XV. Rīga, 1925-1937.

Šmits P. Latviešu tautas ticējumi. IV. Rīga, 1940-1941.

Straubergs K. Latviešu buramie vārdi II. Rīga, 1941. "Domāju, ka vārdam "lietuvēns" ir ciešs sakars ar vārdu "lietuvietis" (Martins Virbulis).

P.S. Lietuv-ēns, lietuv-ietis, Lietuv-a (vārdiem ir viena sakne).

Lietuvēns is a being from the lowest mythology in Latvian folklore that torments cattle and people at night. It is most often mentioned that a Lietuvēns is the soul of an unchristened child and that is why its appearance is usually that of a small child. The Lietuvēns is imagined as a small boy with check trousers, as a loveable boy and also as a little red man, a naked person, a white man or woman, a young and godless spirit. Newly born, still unchristened babies are to be specially protected from the Lietuvēns. They are to be protected not only from the Lietuvēns, but also from other evil spirits, because the unchristened child is very vulnerable to these spirits.

The Lietuvēns is said to be nothing else than the souls of children killed while still unchristened. At night these souls regain bodily form and go tormenting and riding both cattle and humans. Such untimely deceased flesh must do this in order not to starve in the grave. As soon as they have tormented some cow or human, they are allowed to eat, otherwise they go hungry. However, if lightning should strike in the place where such flesh rests, then the soul receives peace; it gets into heaven and the flesh no longer needs to eat.

The most varied means of protection from the Lietuvēns are mentioned. The most common and effective means is the so-called Lietuvēns cross – a five-point

star. Drawing this star on the door to a building prevents the Lietuvēns from entering.

17505. Evil women, witches or the souls of murdered children sometimes enter a house in the night or in the middle of the day and begin to ride or strangle the sleeping person or some animal. The person or animal becomes tired from this riding, loses his strength and breaks out into a sweat. While asleep a person sees, as if he was awake, a small human, the Lietuvēns, who approaches and sits on top of him with such weight that he can no longer move an arm or a leg, and can only breathe with the greatest of effort. Having tormented the person for some time, the Lietuvēns leaves. But whoever knows the secret can also catch the Lietuvēns, because he can only crawl out through the same hole by which he entered. This hole should be blocked up by a lump of wood from the rowan tree that has been cut with the left hand or backwardly with the right hand and brought into the house, thin end first. This has to be done at night once the Lietuvēns has begun to ride. Not finding a way out, the Lietuvēns often turns into a beautiful maiden and stays in the house while the hole is blocked. But as soon as it is opened the maiden runs away. In the battle against the Lietuvēns, the important role is played by the so-called Lietuvēns crosses, single and double forms. Crosses must be drawn in one movement. They are often seen on doors, thresholds, windows, troughs and other items. They are also drawn on the hoofs of cows and horses and even people, who suffer from the Lietuvēns, draw them on their nails. These crosses are also used to treat shingles and night restlessness.

(F. Brīvēznieks, 1881.IV, 153 and 154.)

17507. The Lietuvēns is said to be the spirit of dead, unchristened child. The Lietuvēns torments both humans and animals, especially cows. It is said to climb upon a cow and ride it till it is dripping with sweat. At night it gets on top of sleeping humans and presses down on them till they are soaking. The Lietuvēns does its work of torment by day and by night. If a person is being tormented by the Lietuvēns, as they wake, they should begin to move the little toe of their left foot and the Lietuvēns will roll off. With cows and other cattle however, three Lietuvēns crosses must be drawn on the doors and inside the barn around the cattle. Then the Lietuvēns will immediately stop. (J. Priede, Riga.)

17514. The Lietuvēns does not torment cattle or humans born during daytime.

(Etn. 1894. IV, 84. J. Siķēns, Vecumnieki.)

17520. Three Lietuvēns crosses are used to ward

off the Lietuvēns: with either five or nine points drawn on the barn door. If the Lietuvēns is clever, the five pointed crosses will not frighten him off but a nine pointed one will. The Lietuvēns can also be driven off with a pocket-knife if it has been tied to the back of a cow, open with edge up. If a person is being tormented by the Lietuvēns, the knife should be placed under the pillow.

(Etn. IV, 84. J. Siķēns, Vecumnieki.)

17524. If you are being troubled by the Lietuvēns, you have to cross yourself with your tongue or you should move the big toe of your right foot, then the Lietuvēns will no longer torment you.

(M. Macpāne, Alsunga)

17536. The Lietuvēns rides on humans and cattle. Cattle then kick and become covered in sweat. Therefore crosses should be drawn on their horns with chalk that has been blessed and then the Lietuvēns will desist. If a person is being troubled, they should move the little finger of their right hand and the Lietuvēns will fall to the ground like a sack. Sometimes the Lietuvēns has come from thousands of miles away. He is a human being just like us, only of a different faith.

(St. Ulanovska, Lotysze Infant Poskich, 1801, Krakow.)

Literature:

Šmits, P. Latvian folk-tales and legends. I-XV. Riga, 1925-1937.

Šmits, P. Latvian folk beliefs. IV. Riga, 1940-1941.

Straubergs, K. Latvian spells II. Riga, 1941.

"I think that the word "lietuvēns" is closely tied to the word "lietuvietis" (Martins Virbulis)

P.S. Lietuv-ēns, lietuv-ietis, Lietuv-a (words with one root)*

* Lietuvietis = Lithuanian, Lietuva = Lithuania (transl.)